

28
Taalpolitie spelen is
geen simpele pedanterie

28
De betere dokter zit
op de rand van je bed

29
Brieven: Niemand wordt bedot
op open schooldagen

AARDBEVINGSSCHADE

Ik vrees dat Groningen showroom wordt van cataloguswoningen

Nu in Groningen duizenden huizen vernieuwd of vervangen moeten worden, dreigen complete dorpen hun karakter te verliezen. Zet daarom architecten in, die de cultuurhistorische context van het gebied kennen.

In het aardbevingsgebied van Groningen moeten 26 duizend woningen versterkt of vervangen worden wegens aardbevingsschade. Als bouwmeester versterking van de gemeente Groningen beoordeel ik sinds januari 2021 de kwaliteit van bouw- en versterkingsplannen.

Vanuit die rol werk ik binnen de gemeente Groningen mee aan een ingewikkelde opdracht: zorgen dat Groningers in veilige, goede en bij de omgeving passende huizen kunnen wonen. Vanaf het begin zie ik dat er dingen ernstig misgaan: hoe bewoners klem komen te zitten, hoe de ziel van dorpen wordt aangetast en hoe een gebied zijn identiteit dreigt te verliezen. Dat moet en kan anders.

De basis van het probleem ligt bij de manier waarop de Nationaal Coördinator Groningen (NCG), de uitvoerende instantie, het systeem heeft ingericht. De NCG legt de nadruk op snelheid, kijkt vooral naar geld en voelt zich alleen verantwoordelijk voor de technische veiligheid van gebouwen. Vanuit dat gezichtspunt verwijst de instantie bewoners met een versterkingsbudget niet door naar een architect, maar naar een aannemer. Die komt vaak met een kant-en-klare oplossing: een cataloguswoning.

Maar zo'n standaardontwerp past dikwijls niet binnen het bestemmingsplan en de omgeving, waarna de gemeente het afkeurt en de bewoners terug bij af zijn.

Een huis laten bouwen is een ingewikkeld proces. Als je daar zelf voor kiest, met de ruimte van een lege kavel en met een stevige financiële basis, heb je de energie om de benodigde kennis op te doen. Maar als je al twintig jaar op een plek woont, gedwongen wordt je huis af te laten breken en daarbij voor flinke dilemma's komt te staan, is de kans groot dat je vroeg of laat vastloopt.

Regelmatig zit ik aan de keukentafel bij bewoners die van de NCG een versterkingsadvies hebben gekregen, gekoppeld aan een budget. Daarmee kunnen ze hun huis versterken, maar ze mogen ook zelf besluiten om er een nieuwe woning mee te laten bouwen. Alleen: zo'n versterkingsbudget is niet voldoende voor de herbouw van een gelijkwaardige woning. De bewoner moet zelf onderzoeken wat een nieuwe woning kost.

Een catalogus met plaatjes en een prijslijst lijkt dan zekerheid te bieden. De praktijk is dat hierbij vaak niet wordt gekeken naar de ruimtelijke kaders als archeologie, cultuurhistorie, een bestemmingsplan en beeldkwaliteit; daarom wordt zo'n plan met grote regelmaat afgekeurd. Bewoners kunnen dan opnieuw beginnen. Zo ontstaat een impasse die het proces vertraagt.

De versterkingsopgave speelt zich af binnen een bijzondere cultuurhistorische context. Je vindt in Groningen een van de oudste cultuurlandschappen van West-Europa. Er staan meer romaanse kerkjes dan in Toscane,

Nieuwe blokhutwoning in Overschild.

Foto Harry Cock / de Volkskrant

Dianne Maas-Flim is bouwmeester versterking van de gemeente Groningen, en architect en eigenaar van Mint Architecten.

en de dorpen zitten vol karakter. Bij de bouw van een woning doen aannemers vaak niets met die context, simpelweg omdat het hun vak niet is. En toch krijgen zij van de NCG in de versterkingsoperatie die taak toebedeeld. Die werkwijze is onverantwoord.

De redenatie is dat het proces sneller gaat als opgaven direct van constructeur naar aannemer gaan, maar het zorgt juist voor patstellingen en vertraging. Boven op de schade die de gaswinning al heeft veroorzaakt, laten we het gebied hierdoor met nog meer grote littekens achter. Mijn angst is dat een deel van Groningen straks een showroom van cataloguswoningen is.

Ook in het kader van het klimaat en verduurzaming is nieuwbouw soms een aantrekkelijk alternatief. Dat aspect wordt níet meegenomen bij het versterken van een woning. Terwijl juist daarover bij veel mensen grote zorgen zijn (denk aan de gasprijs), en hier ook een kans ligt. Er zou dus al een veel gelijkwaardiger speelveld ontstaan als woningen die versterkt worden ook meteen verduurzaamd worden.

De versterkingsoperatie moet uitgevoerd worden met zorgvuldigheid en vakmanschap. Dat bereik je door er architecten bij te betrekken. Als geen ander zijn ontwerpers in staat om naast bewoners te gaan staan. Ze combineren hun wensen met de constructie-

ve eisen voor een woning, interpreteren de context, en komen zo tot een plan dat past. Bovendien bespaart het geld omdat er geen plannen getekend worden die rechtstreeks de prullenbak in kunnen.

Groningen heeft veilige huizen nodig die passen in hun omgeving. Om dat te bereiken stel ik drie stappen voor. Zet om te beginnen architecten naast bewoners. Niet alleen voor het tekenen van hun huis, maar om ze door de ingewikkelde processen heen te helpen. En stel daarnaast dorpsbouwmeesters aan om de samenhang in dorpen te bewaken. Zet daarboven een bouwmeester versterking, in dienst van de NCG en met mandaat voor de hele regio. Iemand die niet alleen advies of een mening kan geven, maar echt dingen kan veranderen.

De NCG heeft een bredere verantwoordelijkheid dan het zichzelf toedicht. Daar hoort een dubbele doelstelling bij. Want als je op zo'n grote schaal huizen sloopt om er nieuwbouw voor in de plaats te zetten, máák je ruimtelijke kwaliteit tot je taak.

En hoewel ik niet de illusie heb dat met het inschakelen van architecten de hele versterkingsopgave is opgelost, ben ik ervan overtuigd dat het daarmee wel beter kan. En op die manier kunnen we dit prachtige gebied er, ondanks de ellende, misschien toch beter uit laten komen.